

שכר מינימום ושכר מקסימום

:: לוי מורב

אחרת - למשל יוסיפו למינימום עוד 30% ויגרעו 10% מלמעלה - עלות העבודה הכוללת לא תשתנה".

שכר מינימום - הדנל

מהתגובות של שטרסלר, עשת ורובינשטיין עולה תמונה עצובה באמת - פרט לצדיקים ספורים הרוב הגדול מקבל את הנתונים המעוותים והשקריים שמפיץ משרד האוצר ומעביר אותם הלאה לציבור ללא בקרה, ביקורת והצבת סימני שאלה. אבל האוצר חדל להיות רגולטור אובייקטיבי אמין. האמת שכבר שנים רבות הוא אינו כזה אבל המגמה החמורה הזאת הגיעה לרמות שיא מאז נכנס לאוצר בנימין נתניהו. האוצר הפך צד בוויכוח בין בעלי ההון לעובדים והוא עושה הכל בתיאוריה ומה שחשוב יותר, גם במעשה כדי להמשיך ולהעביר את כבשת הרש לידי החוקים והתקפים.

המאבק הציבורי, המקצועי והפוליטי על שכר המינימום מבטא למעשה את המלחמה כולה. אחת המעסיקות הגדולות במשק, עופרה שטראוס, אמרה בראיון לשלי יחימוביץ': "זאת לא המדינה לה ייחלנו. הפערים החברתיים לא סבירים". לא, גברת שטראוס, לא הפערים החברתיים הם הבעיה, אלא הכלכליים. הצטברות המיונית של עושר כלכלי, הון אישי, מיליארדי דולרים, בתים ורכוש אחר בידיים מעטות ביותר והתרוששות של מעמדות הביניים הם הבעיה, גב' שטראוס.

המאבק על שכר המינימום הוא הדגל. לא יותר ולא פחות. הוא רק השלב הראשון בהשבת מלחמה שערה למדינה שהפקירה את אזרחיה. 1,600 ישראלים משתכרים 100 אלף שקל בחודש. בידי הישראלים 1,450 מיליארד שקל ברכוש פיננסי. טוען בנק ישראל. הוא רק לא מפרסם, כי הוא לא יודע, והוא גם אף פעם לא טרח לבדוק, איך מתחלק הרכוש העצום הזה.

מכל ה"רפורמות" של הממשלה לא יצא בינתיים שום דבר טוב חוץ מאחד - הבורסה פורחת ומשגשגת. בעלי עניין, על האחרים אין לנו נתונים, כבר מימשו רווחים במכירת ניירות ערך בבורסה, ב-4 מיליארד שקל נכון ל-31

הוויכוח המתלהט על שכר המינימום, המתנהל בימים אלה בעיקר בכלי התקשורת השונים, כבר הניב כמה ביטויים מביכים למדי, כמו הפרסום של מה שפרשנו הכלכלי של הארץ כינה: "מחקר מאיר עיניים העוסק בשאלת שכר המינימום. את המחקר ביצע מיכאל שראל, ראש אגף כלכלה במשרד האוצר". מחקרים כמותיים כאלה הם די נדירים. כבר שנים שלא נעשו כמותם בישראל. המסקנה החד-משמעית של ה"מחקר" היתה כי העלאת שכר המינימום ל-4,500 שקל בחודש תביא להקטנת מספר המועסקים במשק הישראלי בכ-85 אלף איש.

שתי תגובות פורסמו בעיתונות הכתובה ל"מחקר" ולכתבה של שטרסלר בהארץ שזכתה לכותרת: "משיחי השקר של שכר המינימום". שתייהן פורסמו, ולא במקרה ב'ידיעות אחרונות', שבו עוד אפשר למצוא שפיות וביקורת כלפי "מחקרים" ו"נתונים" הבאים מבית המדרש של משרד האוצר.

וכך כותב פרופ' (לכלכלה) אריאל רובינשטיין: "משרד האוצר פרסם מסמך הנושא את הכותרת התמימה 'מידע כלכלי' ובו התקפה נגד הדרישה להעלות את שכר המינימום. בחיפוש פשוט באינטרנט ניתן לגלות שפסקאות מרכזיות בעבודה, הסוקרת את הספרות הבין לאומית בנושא, הועתקו ממסמך שכתבו אנשים אחרים לפני חמש שנים. לגופו של עניין, מה שהיה ראוי לצטט היה פרסום שקבע שמרבית הכלכלנים בארה"ב סבורים כי שינוי בשכר המינימום יביא לשינוי קטן בלבד (בין חיובי לשלילי) בתעסוקה".

עד כאן הדברים של אריאל רובינשטיין. יום קודם כתב גדעון עשת, הפרשן הכלכלי הוותיק של "ידיעות אחרונות", את הדברים הבאים: "התאחדות התעשיינים היא הלוחמת העיקרית נגד שכר המינימום והעלאתו. משרד האוצר במסמך החדש מצטרף אליה. כבר לפני שנים התגלה הבלוף הגדול של התעשיינים. 40% מכלל השכר בתעשייה משולם רק ל-10% מכלל העובדים. אם ייקחו את כלל השכר המשולם היום בתעשייה ויחלקו אותו

מה שהיה ראוי לצטט היה פרסום שקבע שמרבית הכלכלנים בארה"ב סבורים כי שינוי בשכר המינימום יביא לשינוי קטן בלבד (בין חיובי לשלילי) בתעסוקה". עד כאן הדברים של אריאל רובינשטיין.

לא, גברת שטראוס, לא הפערים החברתיים הם הבעיה, אלא הכלכליים. הצטברות דמיונית של עושר כלכלי, הון אישי, מיליארדי דולרים, בתים ורכוש אחר בידיים מעטות ביותר והתרוששות של מעמדות הביניים הם הבעיה, גב' שטראוס.

גלובליזציה ברוטלית ולא חכמה, הפרטה גסה וחסרת מעצורים, חברות כוח אדם זמני פורחות ועושקות, חיסול ההסכמים הקיבוציים, צבא של מאות אלפי עובדים זרים, אאוטסורסינג (מיקור חוץ) חסר הבחנה. הכל הוביל להזלת המשאב היקר והנדיר של ההון האנושי.

השקעה באנשים

המאבק על שכר המינימום צריך להיות רק ראש הגשר הכיוון הכללי והחשוב חייב להיות לייקר את העבודה בישראל לרמות של המדינות המובילות בעולם. התחרות שלנו איננה עם סין, הודו, תאילנד או מזרח אירופה. התחרות שלנו היא עם שוודיה, דנמרק ופינלנד. לכן

בידי הישראלים 1,450 מיליארד שקל ברכוש פיננסי, טוען בנק ישראל. הוא רק לא מפרסם, כי הוא לא יודע, והוא גם אף פעם לא טרח לבחוק, איך מתחלק הרכוש העצום הזה.

אנחנו היינו פעם המודל. כולם עלו להר ציון ללמוד מאיתנו: מדינות של שיכון ציבורי, חקלאות בתנאי ספר המידבר, איגודים מקצועיים אחראים ומצליחים, רפואה ציבורית יעילה, כלכלית וצודקת, מערכת חינוך מופתית. הכל קורס ומתרוסק.

חייבים להעלות את השכר בכדי להגיע לשימוש רציונלי במשאב הזה. את השינוי המבני במשק צריך להוליך דרך שכר גבוה ולא "גמיש". ומי שלא יכול שיעבור לסין וישאיר כאן רק את מי שיכול לשלם. ואז הצעירים יפסיקו לברוח. ואת אלה שיפלטו נקלוט באמצעות הסבה מקצועית ממלכתית בתעשיות הפנאי, וניתן להם דמי אבטלה ראויים, וקיצצאות זיקנה שאינן מביישות את נותניהן.

ובכדי להבטיח שנהיה במקומות הראשונים ברמה האנושית נשקיע עוד ועוד בחינוך, נעלה את שכר המורים לרמה של המהנדסים (כמו בפינ) ונבטל את כל התשלומים ביסודי ובתיכונים והעיקר את שכר הלימוד באוניברסיטאות. כל דיכפין יתי וילמד - כמאמר חז"ל: "היהוהו בבני עניים שמהם תצא תורה".

וכן, אחרון חביב - לפתוח מיד בשיחות שלום עם בשאר אסד ועם הרשות הפלסטינית. ולצאת מיד מכל השטחים. תשאלו את ארה"ב (וייטנאם) ואת צרפת (אלג'יריה).

בדצמבר 2003 ובינתיים, לא סופי, עוד כמה מיליארדים טובים.

מדיניות הריבית הדרקונית של בנק ישראל העבירה ומעבירה מיליארדי שקלים כל שלושה חודשים מאלה שאין להם (ונמצאים בחובה ובחובות) לאלה שיש להם - לבעלי ההון ולמתווך הפיננסי - הבנקים, שיגרפו השנה יותר מ-5 מיליארד שקלים רווח נקי, לעומת 4 מיליארד שקל רווח נקי ב-2000.

הכל מתחיל בשכר

מדינת ישראל הפכה בשנים האחרונות למה שהנביא ישעיהו כינה: "האזינו קציני סדום, שימעו עם עמורה". לסדום דמינו כעמורה היינו. לפני כחודש פורסם שלראשונה מזה שנים יש מאזן הגירה שלילי בישראל. מספרם של אלה שירד עלה על מספרם של אלה שעלה. זאת רק ההתחלה. לאדם צעיר אין עתיד אם הוא מתחיל את חייו, אחרי שלוש שנות שירות חינם עם 20 שקל לשעת עבודה, ללא זכויות, מעמד והכי הכי חשוב - ללא כל פרספקטיבה לעתיד.

מדינה המתעמרת בקשישים שלה, בחולים שלה, בחלשים, במקבלי הקצבאות, בנכים, במובטלים, באמהות החד-הוריות היא מדינה לא ראויה. ולכן הצעירים נמלטים ממנה. המאבק על שכר המינימום הוא הרגל לשינוי המגמה של המדיניות הכלכלית. חזרה לאיזון כלכלי, לסולידריות חברתית, למדינת רווחה ולא לפטיש של ההון והממון. לקיום בכבוד ולא להישענות על סעד ונדבות.

הבסיס לקיום הוגן ונכון הוא השכר. הבסיס לפריחה הכלכלית של המשק הישראלי הוא המשאב הכלכלי - גורם הייצור - היחיד הממשי הקיים בה - כוח האדם, המכונה כיום, ובצדק גם ההון האנושי. זהו היתרון היחסי שיש לנו, וזאת גם המגבלה העיקרית שלנו. המספר הסופי, סליחה על האסוציאציות, שלנו הוא 7-8 מיליון איש. אין יותר ועם זה צריך ואפשר לנצח. הסקנדינבים והאירים עושים את זה נפלא עם נתונים דומים. אנחנו היינו פעם המודל. כולם עלו להר ציון ללמוד מאיתנו: מדיניות של שיכון ציבורי, חקלאות בתנאי ספר המדבר, איגודים מקצועיים אחראים ומצליחים, רפואה ציבורית יעילה, כלכלית וצודקת, מערכת חינוך מופתית. הכל קורס ומתרוסק.

והכל מתחיל בשכר. בתחילת שנות ה-90 הציבו בנק ישראל ונערי האוצר את המודל של "הגמשת שוק העבודה". הם הצליחו מעל ומעבר חשיפה פראית ובלתי מבוקרת,

לוי מורב הוא עיתונאי כלכלי

✉ morav52@netvision.net.il